

Пролог

2003 рік

Двоє друзів, за сумісництвом і кумів, сидять на риболовлі, біля закинутих у воду спінінгів. От дійсно, що сидять, бо риба не ловиться вкрай вперто, наче на зло.

— Треба, Яша, міняти хобі, — сказав Батя і плюнув у воду. — Не подобається мені сучасна рибалка. За дорогу гроші заплати, за хробаків гроші заплати, за обірвані гачки-грузила заплати, за сам факт рибалки заплати, а риби тут нема! Або для нас нема. Або рівнем води сторожі бавляться, через те і не клює. Диких, себто безплатних озер вже і не залишилося. А які залишилися — так там місцеві всю рибу електрикою вибили і сітками вилапали. І це ще повезло, що село далеко, інакше б я точно за горілкою побіг, і ми би вже п'яноючі були. А тоді б мене ще й жінка вдома забила.

— Угу, — коротко відповів Яша на цю тираду.

У озері «завелась» квакати жаба. Батя глянув, як від води у сторону Яші, ігноруючи його особу, пролетіла зграйка комарів. Комарі любили Яшу і, коли він був поруч, Батю практично не рухали.

— А от щоб таке придумати, навіть не знаю. Щоб з Кримінальним кодексом у суперечку не входило, дорогого не коштувало і задоволення приносило.

— Фіг зна, — Яша і надалі був небагатослівний. За більш ніж десять років знайомства (куми вчилися в одній групі у

Львівському політехнічному і після його закінчення не переставали спілкуватися) Яша звик до того, що Батя доволі часто говорив скоріш сам до себе і не очікував якоїсь бурхливої реакції на свої слова. — Полювання, однозначно, відпадає. Звірів шкода. Та й по грошах це ще дорожче вийде. Вінтарь, патрони, а за чутками, без горілки на полювання ходити взагалі заборонено. Комп'ютерні ігри теж відпадають. То для дітей і дебілів.

Батя ще не знав, що за кілька років і він, і Яша попадуть у якусь із названих ним категорій, бо стануть палкими фанатами комп'ютерної гри STALKER і, коли виявиться, що гра наказала довго жити, впадуть у невимовний відчай. Та то буде ще нескоро, а наразі в Яші ледь ворухнувся дзвіночок на спінінгу, і він з поглядом, палаючим, як в тигра, що відчув здобич, став біля вудки навшпиньки, тримаючи руку біля свого вудилища. Пройшло ще секунд п'ять, дзвіночок знов ледь ворухнувся.

— То рак, — сказав Батя.

— Тихо, не базарь, — прошепотів Яша і рвучко шарпнув спінінг.

Йшло тяжко, вудилище зігнулося, але Яша зробив останнє підсікання, і з води в прямому розумінні вискочив таки рак, який розчепірів клешні і всім своїм виглядом вказував на декотре нерозуміння ситуації.

— Ги, — сказав Батя.

— Ну, хоч раків наловлю. — Яша славився тим, що з рибалки міг привезти грибів, з походу на гриби — шипшину, а з прогулянки з дівчиною — півкулька горіхів. Це він називав терміном «бурундучити», тобто не пропускати нічого корисного або поживного.

Пройшло ще півгодини. Вже навіть і раки не ловилися. Яша все ще напружено слідкував за дзвіночками на спінінгах, і, хоч кумам уже потрібно було починати збиратися, щоб

встигнути на останню маршрутку до Львова, вперто відмовлявся відпускати отого одного, вже напівживого рака.

До голосу навіженої жаби додався хор її родичів. Жаби скреготали, ніби насміхаючись над рибалками-невдахами.

— Я придумав, — сказав Батя. — Читав я десь про людей, які по полях-лісах з металошукачами ходять. Напевно, це дуже цікаво. Треба і нам такий купити. А скарбами ми витрати на його купівлю і на маршрутки точно відіб'ємо. І бухати в таких походах, думаю, неможливо. Попробуй п'яним по горах чи по кущах полазити.

— Угу, — сказав Яша і з величезним жалем легенько кинув у воду рака, який, мабуть, уже втратив надію на щасливе завершення цього дня.

Перший крок

Для того щоб знайти скарб за допомогою металошукача, треба спершу знайти скарб, щоб купити металошукач.

Стара сталкерська приказка

2013 рік

Від зародження ідеї купити металошукач пройшло майже десять років. Батя час від часу поновлював спроби зібрати гроші на металошукач, але коли потрібна сума доходила майже до п'ятдесяти відсотків, раптові побутові витрати збивали її до абсолютного нуля. Яша вперто продовжував їздити на рибалку, вірячи в купівлю власного прибору не більше, ніж у друге пришествя Христа. Яші і так було добре. Але трапилася подія, яка докорінно змінила життя друзів. Виявилось, що в знайомого Баті є однокласник, який має власний металошукач! Цей факт міняв ситуацію кардинально. Якщо раніше прибор був чимось ефемерним, недосяжним і загадковим, то тепер він за якихось триста метрів від будинку Баті, в людини, з якою Батю можуть познайомити. Питання про знайомство з власником металошукача було вирішене в той же день. Хлопчина називався Петро, і Батя вирішив не відкладати тестування ймовірного хобі у довгу шухляду.

— Слухай, покажеш нам, як скарби шукати? В мене за два дні відрядження в Самбір. Давай візьму тебе з собою, ну і прибор, звичайно, теж. І кума свого, Яшу, теж візьму. І сина свого старшого — думаю, йому буде цікаво.

— Без проблем, — усміхнувся Петро.

Був він добрим чоловіком, бо, як казав Петрів однокласник, час від часу входив у запій, через що почувався винним перед усім світом.

За два дні і поїхали. Яша їхав без особливого ентузіазму, просто від нудьги і щоб Батя від нього відчепився. Син Баті, Данило, їхав просто тому, що йому було цікаве спілкування з дорослими дядьками. Данило навчався у шостому класі, і цим було все сказано.

Сама робота у відрядженні була проведена стрімко, наче фашистський бліцкриг. Батя відвідав лише єдину з трьох потрібних йому фірм в Самборі і проголосив приблизно таку промову: «Добрий день! Я Андрій, з львівської фірми «N». Ми з вами співпрацюємо. А директор є на місці? Ще не приходив на роботу? Ну, то я другим разом приїду».

— Все, — видихнув він, заскакуючи в машину. — Всі питання порішав, робота робиться. Ті дві інші фірми почекають, ніц їм ся не стане. Їдемо до того лісу, що по дорозі бачили.

Те, що відбулося потім, Яша назвав словом «Експотикція». Це по аналогії з книжкою про Віні-Пуха, де всі звірі колійкою йшли на Північний полюс, загалом погано уявляючи, що це таке і де воно живе.

У нашому випадку попереду йшов Петро, люто розмахуючи прибором на всі боки, наче комарів розганяв. За ним сунув Батя, стараючись вивідати, як та штукенція працює і що означають різні цифри на циферблаті та загадкове пікання. Також він ніс Петрову лопату і копав там, де Петро вказував. Зазвичай предмет пошуку був за тридцять-сорок сантиметрів від вказаного Петром місця, тож ями були не круглої чи квадратної форми, а швидше нагадували прямокутні траншеї.

Вже за Батею йшов Данило з целофановим пакетом із супермаркету, який призначався для золота, срібла і різних інших цікавих штукенцій. І вже позаду плентався Яша, за звичкою шукаючи в лісі гриби.

Наразі всі знахідки зводились до кількох гільз, одну з яких випросив собі Данило, щоб похвалитися перед одно-класниками.

Після чергового пікання Петро сказав:

— Тут! — і для певності приклав котушку до землі.

Як не дивно, але на цей раз Батя викопав предмет з першого разу. Ним виявився цілий патрон, із заокругленою кулею.

— Бронєбійний! — повагом сказав Петро.

Батя мав сумніви, що під час Першої світової було аж стільки танків, щоб кожному солдатіві бронєбійні патрони роздавали. Також сам факт пробиття танка з гвинтівки видався йому дивним, але сперечатися з таким досвідченим пошуковцем як Петро, Батя не став.

Наступним знайденим предметом була маленька свинцева кулька, розміром з ніготь безіменного пальця.

— А це з розтяжки, яку бандерівці ставили, — ще більш поважно сказав Петро.

Усі решта зробили зачудовані обличчя. Тут уже в Баті не з'явилося сумнівів щодо застосування цього предмета. Це вже згодом він взяв, що це була звичайнісінька картеч від шрапнельного снаряда.

Ще одним знайденим невдовзі предметом виявився гудзик.

— Обана! — сказав Петро, плюнув на гудзик, потер його пальцем.

На гудзика проявився польський довоєнний орел.

— Польський! — оголосив вирок гудзика всезнаючий Петро.

— Та це зрозуміло, — сказав Батя і аж закрив очі перед своїм наступним запитанням, в його голові закрутилися якісь неймовірні обриси куп золота і діамантів, майже як в героїв фільму «Дванадцять стільців». — А скільки він коштує?

— Ніскільки. Таких багато.

Батя поник. Купи золота і діамантів відразу ж вивітрилися з його голови, натомість там чомусь з'явилася реальна

загроза відгребти від свого директора за провалене відрядження. Батя дав гудзик Данилові, щоб той кинув його в пакет з гільзами і патроном.

На тому «Експотикція» була закінчена. Петро сказав, що просто так в лісі шукати не варто, а рити треба біля якогось замку, палацу або хоч старого закинутого села. От там вже на скарби не один, а цілих два целофанових пакети брати

Син Баті, Данило

прийдеться! Баті було важко уявити таку колеїку шукачів біля Олеського чи, скажімо, Свіржського замку. Але він нічого на те не відповів. Авторитет Петра був незаперечний.

Коли вже підходили до машини, Данило з подивом виявив, що гільз в кульку стало значно менше, зникли і гудзик з «бронейним» патроном. Петро пошарудів у в кульку рукою і випхав назовні два пальці. Кульок був дір'явий!

Батя вже збирався нарипіти на сина, але стримався. Сам винен, треба було таку відповідальну місію, як носіння знайдених скарбів, Яші довірити.

— Дивно, що монет не було. Їх всюди повно.

На цю репліку Петра, сказану біля машини, вже ніхто не зреагував. Яша перебирав кострубаті сироїжки, Батя думав, що він скаже своєму директору, а Данило проклинав ту хвилину, коли погодився на вмовляння тата поїхати в чудову і захоплюючу подорож за скарбами. Данила покусали комарі, а ще боліли ноги. Він був голодний і дуже-дуже змучений.

Враз Данька посміхнувся:

— Чому нема монет? А во є! — і підняв із запліженого узбіччя асфальтної дороги... українські 5 копійок!

Медаля

Реставрація артефакту за допомогою молотка завжди дає несподіваний результат.

Стара сталкерська приказка

Прошло кілька місяців. Батя зробив висновок, що незважаючи на першу невдачу з пошуком скарбів це — саме те хобі, яке він шукав стільки часу, і знайшов таки гроші на металошукач. Простенький, БУшний «Фішер Ф2». Зате свій, власний. Перша спроба пошуку з ним була вдома, в квартирі. Данило насипав на підлогу копійки, так щоб тато не бачив, накрив їх килимом, а Батя їх потім з прибором шукав.

Через те що під підлогою в бетонному перекритті немилосердно сигналіла арматура, це тренування довелося облишити. Зате було виявлено, що пицання прибору дуже боїться кіт, а дружина ще раз переконалася, що її чоловік і дванадцятирічний син перебувають на приблизно одному рівні розумового розвитку, причому Данило навіть батька трохи випереджає.

Було зроблено і два справжні виїзди. Тільки з Яшею, вже без Петра і Данила. Данило сказав, що уроки важливіші, ніж блукання по лісі (насправді він просто з жахом згадував покусані комарами і попечені кропивою ноги), а Петро влаштувався на нову роботу і працював майже щоденно. Петро був ювеліром, а в цій професії не так вже і важливо, який сьогодні день тижня. Зате Петро сказав важливу річ:

— Ви, якщо щось цінне знайдете, відразу мені несіть. В мене є знайомий колекціонер в Ужгороді, він за хороші гроші все купить.

Але куми вже сходили перед тим на львівський Вернісаж, із зарозумілими обличчями покрутилися там поміж торговцями старими предметами і кільком натякнули — ходимо, мовляв, з металошукачем, знаходимо всяке таке час від часу, якщо що — візьмете? Відповідь торговців була стереотипна:

— Хлопці, коли знайдете — несіть все до мене, я добре заплачу! А більше ні до кого не йдіть. Вони вас обдурять.

Отже, був металошукач і був збут на старожитності, але перші два виїзди чомусь не принесли бажаного результату. Походили один раз по лісі, а один раз по переораному полю. В результаті — гільзи різного калібру, 2 копійки СРСР і жовтенятський значок. Також знайшли досить велику кількість неідентифікованих залізяк, які були безжально викинуті. Гільзи Батя положив в кульок на балконі — най будуть, життя покаже, що з ними робити.

У книжковій шафі Батя звільнив одну полицю, книжки довелося запхати під диван, що викликало велике обурення дружини. На звільненій полиці, по самому центрі, Батя поклав 2 копійки і жовтенятський значок. Тепер це місце іменувалося Домашній Історичний Музей.

У подальшому, зі зростанням кількості знайдених цінних речей, під Музей планувалося переобладнати ВСЮ книжкову шафу. Що робити з рештою книжок, Батя ще не придумав. Дружина, коли це вчула, ледь присвиснула і покрутила пальцем коло скроні. Але в Баті була мудра дружина, тому і не перечила. Про вартість прибору Батя дружині пояснив так — це не мій, це я позичив. Дружина ще років два потім дивувалася, що за придурок може позичити таку річ на такий довгий термін, а потім нічого, перестала запитувати. Може, забула про його існування, а може, зрозуміла, що це власність Баті. Як уже згадувалося — в Баті була мудра дружина.

Яша, в свою чергу, був не дуже задоволений цими поїздками. Але їздив, по-перше, тому що вдома батько примушу-

вав реставрувати дерев'яні двері, а по-друге, Батя обіцяв, що наступного разу вони вже ну просто точно і стовідсотково поїдуть на риболовлю. В Яші не було машини, а в Баті була. Та й Батя вже був зареєстрований на форумі пошуковців «Віоліті», тож час від часу і скидав Яші посилання на реально цінні речі, які знайшли інші люди. Було помітно, що на Яшу це поступово впливає.

Цього разу Батя запропонував поїхати на один закинутий хутір за Бібркою, який бачив по дорозі до свого села.

— Там реально ніхто не живе. Хата не стара, десь з шістдесятих років. Але хтозна, може, на тім місці якась стара хата була? І може, там хтось щось і прикопав?

Яша не сперечався. Куди їхати копати, казав Батя, але куди їхати рибалити, завжди говорив Яша. Це в них така неписана угода була.

Приїхали. Від асфальту до хати було менше як кілометр. Навколо нікого, як казав Батя — хоч голим скачи. До хати підходили сторожко. А ну ж бо не покинута! Але вікон-дверей уже не було, тож куми осмілилися і зайшли всередину.

Всередині віяло пусткою. Розкидані биті тарілки, зірвана чиеюсь підприємливою рукою проводка остатками дрітків стирчала зі стін. На підлозі лежав фотоальбом. Батя почав його гортати, побачив старі фото: ось хлопчина в формі солдата СРСР строкової служби, ось він же, але в костюмі з гарною дівчиною в весільній суконці, ось та ж пара з немовлям на руках... Батя рвучко закрав альбом. Дуже не хотілося знати, на якому часовому періоді закінчилося життя цих людей і чому хата посеред поля пустує.

Яша озирнувся.

— Слухай, — сказав він, — я читав, що колись скарби в старих п'єсах ховали. Там є такий в сусідній кімнаті. Давай пікнем?